Stev. 3. V Trstu, dne 16. januarja 1909. Le

Izhaja vsako soboto zjutraj.

Uredništvo „Zarje“ je v Trstu ulica dei Fabbri, št. 2, III.

Tja je treba nasloviti vse rokopise, ki naj se objavijo v listu.

Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Poštno-hranilničnega računa štev. 64439.

ZARJA

Upravništvo „Zarje“ je v ulica delle Poste štev. 9. jema naročnino, insera reklamacije. Naročnina je za vse leto naprej po K 6.— za pol leta K

Posamezne številke po

Cena inseratom je 10 v enostopno petit vrsto. P kratnem objavljenju prime popust.

Dijaško gibanje.

Tržaške liberalne kroge zelo boli, da ni vse istrsko visokošolsko dijaštvo v njihovem taboru. Zdi se, da kar ne morejo preboleti one ločitve duhov, ki se je izvršila minole počitnice v vrstah istrskih dijakov. Znano je, kako so se minolo poletje sešli istrski dijaki, da ustanovijo svoje lastno ferialno društvo, ki naj bi širilo omiko med priprosto istrsko ljudstvo. Pri razpravi o pravilih so zahtevali navzoči katoliški dijaki, da bodi tudi v pravilih izraženo, da bo slonelo njihovo bodoče delovanje ne le na temelju narodnosti, temveč da bodo pravec omiki, ki jo nameravajo širiti med ljudstvo, katoliška načela. Ko bi bili vsi tedaj pričujoči dijaki res krščanskega mišljenja — in kot taki bi pač radi veljali vsaj za reklamo med istrskim vernim narodom — se ne bi mogli na noben način protiviti povsem naravni zahtevi svojih tovarišev, da bodi glavna smer njihovega delovanja označena v pravilih. Toda takrat je izbruhnil požar, ki je že delj časa tlel pod pepelom puhlih fraz. Katoliški dijaki so se združili v akademično društvo „Dobrila“, medtem ko so liberalni dijaki ustanovili svoje društvo „Istra“.

Ločitev duhov, ki gre svojo neizprosno pot naprej med vse sloje zavednega ljudstva, se je morala pojaviti tudi med dijaštvom po naših krajih. Tega dijaškega gibanja ne ustavi nihče več, ker je povsem naravno; boj proti naravi pa je bil in bo vedno brezuspešen. Saj vendar niso vsi dijaki, dasi edini po krvi in jeziku, ob enem edini tudi po mišljenju. Nekateri dijaki so se žal odtujili veri, v kateri so jih skrbni stariši vzgojili. Izgubili so na srednjih in visokih šolah svoje krščansko prepričanje in dosledno tudi opustili krščansko življenje. Njih stariši, ki sedaj z žalostjo premišljujejo, kaj bo iz sinov, nam bodo radi pritrdili, da govorimo resnico. Je pa tudi še nekaj takih hvalevrednih dijakov, ki so vkljub vsej zapeljivosti visokošolskega življenja ostali vedno zvesti sveti veri. To so vrli mladeniči, ki žive čisto in pošteno ter se resno pripravljajo na svoj bodoči poklic. Umevno bo pač vsakemu, da ni med to dvojno vrsto dijakov možno skupno delovanje med narodom. Drugačno prosveto bodo skušali prvi, drugačno bodo gledali drugi spraviti med ljudstvo. Dijaštvo, ki se je veri odtujilo, bo skušalo tudi narod počasi spraviti v versko mlačnost, sevede tako previdno, da ne bo priprosto ljudstvo niti opazilo kedaj. Katoliško misleči dijaki bodo nudili ljudstvu pravo zdravo krščansko prosveto.

„Edinost“ z dne 3. t. m. izjavlja, da zavzame odločno stališče proti katoliškim dijakom, ki so včlanjeni v društvu „Dobrila“. Kot vzrok tega svojega stališča navaja svojo že več kot dovolj oguljeno frazo, „da se s tem tira verno ljudstvo na milost in nemilost v medsebojno klanje, ki bi utegnilo postati zanje pogubonosno“. Nič novega za nas, saj smo to hudobno laž že neštetokrat slišali in da so liberalni „Istrani“ združeni z liberalno „Edinostjo“, smo tudi vedeli. Zanimivo pa je sledeče.

Nedavno je liberalno dijaško društvo „Istra“ ustanovilo v Štrpedu čitalnico z ljudsko knjižnico. Da bi ti študentje vživali kaj več zaupanja med vernim narodom, so se upali tem povodom izjaviti, da stoje na temelju „vjere i narodnosti“. Kako ti mladiči priprosto ljudstvo „farbajo“, je kaj lepo dokazal „Pučki Prijatelj“ z dne 20. decembra m. l. „Istrani“ so se nepobitne logike tega članka tako vstrašili, da jim ni kazalo drugače kakor šaliti se iz posameznih besed, ne da bi se upali citirati ves dotični članek, ki je zanje tako uničujoč. Kar noče povedati „Edinost“ svojim čitateljem, pa povejmo javnosti mi na tem mestu. Rečeni članek „Pučkega Prijatelja“ se glasi v slovenskem prevodu:

„Kako hrvatsko akademično ferijalno društvo „Istra“ sloni na podlagi „vere in narodnosti!“ Zelo me je začudil članek v štev. 33 „Pučkega Prijatelja“, da so društveniki hrv. akad. istrskega ferijalnega društva vporabili priliko otvoritve čitalnice v Štrpedu za svojo izjavo, češ, da oni stoje na podlagi vere in narodnosti kakor „Političnо društvo za Hrvate in Slovence v Istri“. Nisem mogel tega verjeti. Sumljiva in neodkritosrčna se mi je zdela ta izjava. In nisem se motil. Dejstva, katera hočem tukaj navesti, dokazujejo, da omenjena izjava ni nič drugega kakor navadna prevara. Dejstva naj govore! „Uvidevši da so ti le razlogi spravili društvo „Zvonimir“ v tako nizko moralno in materijalno stanje, se je zaključilo na sestanku poverjenikov (vseh hrv. akad. društev na Dunaju) da „Zvonimir“ sprejme liberalni program“. Tako piše „Novi List“ v svoji štev. 288 t. l. Torej je postalo društvo „Zvonimir“ liberalno. Sledi da istrskim dijakom ni mesta v njem — ako stoje na podlagi vere in narodnosti. To zahteva doslednost, značaj, poštenje. Toda „krivica je lagala sama sebi“. Predsednik „Zvonimira“ je ud „Istre“. V odboru tega društva nahajamo dva delegata hrvatskega istrskega kluba na Dunaju. Izmed hrvaških istrskih visokošolcev ne vidimo niti enega v kat. dijaški organizaciji, medtem ko jim vera in narodnost ne branita vpisati se v napredne organizacije, mislim one, ki organizira v fer. društvu „Istra“. Kako naj se vjemajo ta dejstva z vero in narodnostjo „Političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri“, ni razumljivo nam navadnim zemljanom. Za nas je to nedoslednost, neznačajnost, nepoštenje. To pomeni voditi javnost za nos. Da bo slepomišenje še predržnejše trde, da njih stališče je stališče istrskih prvakov. Čujte kaj pišejo v „Hrv. Djaku“ štev. 3 t. l.: „Istrsko dijaštvo si je izbralo v svoje delovanje edino opravičeni narodni temelj, na kojem so do sedaj delali in vodili borbo vsi istrski prvaki“. Torej istrski prvaki morajo pokrivati njih neznačajnost.

Kdor dobro prevdari omenjena dejstva, češ nečeš, mora priznati, da večina istrskega dijaštva je liberalnega mišljenja. Mi pa smo prepričani, da največe zlo našega časa je liberalizem, in zato se hočemo vpreti tej struji z vsemi silami med vsemi sloji našega naroda. Ideal nam bodi krščansko-socijalna organizacija. Pri tej priliki priporočujemo vnovič vsem somišljenikom mlado organizacijo hrvatskega istrskega katoliškega dijaštva. Ako bomo podpirali katoliške dijake, si bomo pripravili katoliški in narodni lajikat, ki bo združen z duhovščino preporodil Istro v Kristusu. Bo že šlo, le ganimo se“.

Tem zadnjim besedam „Pučkega Prijatelja“ se kaj radi pridružujemo. Le ganimo se, bo že šlo. To bodi naše geslo, ko je treba kaj novega pa potrebnega začeti. Radost nas navdaje, ko vidimo, kako se pri vseh narodih združuje mladina pod krščanskim praporom. Vse slovenske pokrajine imaje večje ali manjše število svojih vrlih sinov v katoliški dijaški zvezi, le naš Trst ima to dvomljivo čast, da je tej tako važni organizaciji ptuj. Ne, to ne sme biti. Saj imamo tudi pri nas nekaj dobrih fantov med dijaki, skrajni čas je, da se med seboj seznanijo in združijo. Med brati Poljaki se je sedaj zadnji čas zbudila katoliška zavest v vseučiliščnikih. Ustanovili so si društvo „Polonia“, ki šteje že 25 članov. Povsod gre, šlo bo tudi pri nas, le ganimo se, pa bo šlo!

--- Podpirajte ---
S. K. S. Zvezo v Trstu!

Svobodomiselne tolažbe.

V Italiji se je zemlja stresla in pretresla. Mesta so se razsula in pokopala na tisoče ljudi. Morski valovi so poplavili razvaline in udušili stokanje onih, ki so živi ostali. Strašna katastrofa je s strahom napolnila lahkomiselne Sicilijane. Sedaj čutijo potrebo Boga in da si človek ne more dosti sam pomagati. Nesrečno ljudstvo obrača svoje oči proti nebu. Marsikoga, ki si je prej iz Boga norčeval, je ta nesreča naredila ponižnega in vernega. Vera v božjo Previdnost, brez katere nam niti las iz glave ne pade, vera, da vsa naša usoda počiva v rokah Večnega, vera, da je 1000 in 1000 ponesrečenih bilo naenkrat postavljenih na drugi svet, od Onega, ki so mu kot Stvarniku pokorne naravne postave, — z eno besedo: vera v posmrtno življenje, edino ta vera zamore v dnevih nesreče podati tolažbo. Zato je pa razumljivo, da Sicilijani in Kalabreži sedaj po katastrofi čutijo potreboBoga. Celo vsenemška in veležidovska „Neue Fr. Presse“ piše:

„V Palermu hodijo trume ljudij po ulicah in nosijo podobe Svetnikov v procesijah, V Kataniji so vzeli ostanko sv. Agate iz srebrne omarice in so jih nosili po ulicah, dasi se to zgodi sicer le na god sv. Agate. Pobožni Sicilijani kličejo nebo na pomoč. Kdo bi se iz pobožne vere norčeval? . . . . Kjer pa pobožni bebci iščejo tolažbe v molitvi, tam se oni, ki „svobodno“ mislijo, zatekajo k znanosti, ki hoče človeka poučiti, kako se elementi krotijo in narejajo podložni. Od vede upa svobodomiselen človek varstvo pred močmi narave, zagotovljenje in olajšanje življenja, in spoznavanje naravnih zakonov. Svobodomiseln človek veruje, da mu bode veda dala sredstva, s katerimi bode lahko naredil moči narave neškodljive . . . . Mogoče bode tudi ta strašna pretresavanja že naprej določiti. Danes se vidijo oni potresni sunki še kot nekaj nepreračunljivega in svojevoljnega. Pa v naravi ni svojevoljnosti; in to kar se kaže kot samovoljstvo ni nič drugega nego križajoča se zakonitost. To je znanstvena vera“.

Ali se bode prerokovanje tega liberalnega lista izpolnilo, in ali se bodo res lahko take katastrofe naprej videle in določile? Lepa je ta „znanstvena“ vera! Brezverec! Pojdi na razvaline onih nesrečnih mest ter zabij onim, ki so ostali živi v glavo, da naj verujejo, da bo sčasoma mogoče take potrese naprej določiti. — Morda Ti bodo verjeli? Pa jim bode ta vera danes prinesla tolažbo? Eh,

LISTEK

Božična noč v Egiptu.*)

Božična noč je prišla spet,
raduje se je širni svet . . .
V vsemirju jasnem bledi mesec sije,
in zvezd iskrečih sto in sto
razsvitlja čarobno nebo,
vse polno svete božje poezije . . .

Pač divno je nocoj zares!
Skrivnostna sreča iz nebes
rosi na dušo slednjega kristjana . . .
Oj, blag nocojšnji je spomin,
ko se rodil je božji Sin,
da reši svet peklenskega tirana . . .

Premilo poje zvona glas,
polnočnice naznanja čas
z zvonika cerkve svete Katarine.
In ljudstvo v božji hram hiti,
da Jezuščeka počasti
in mu potoži svoje bolečine . . .

Slovesno orglje zadone,
ko pater, vsem ganeč srce,
zapoje: „Gloria in excelsis Deo!“
In gloria kor zaori ves,
odmeva gloria do nebes,
iz slednjih prs molitve k nebu vrejo.

In ne le dobri kristijan,
prisotni jud in musulman,
celo brezverci sami Ga slavijo:
Spoštljivo se odkrivajo,
se na oltar ozirajo,
in skupno, vsak po svoje, Ga častijo....

Ves ginjen sem poslušal kor,
začuden motril ta prizor,
in pred oltar sem padel na kolena.
Iz duše mi je oril spev,
močnejši od težav in rev,
to pesem k Bogu bila je iskrena . . .

Božična noč, o blaga noč,
ti me spominjaš na nekoč,
ko še doma častil sem božje Dete.
V kotičku male sobice
postavil sem si jaslice,
pastirčeke nedolžne, ovac čete.

In oče, mati, sestra, brat,
vsak poln je bil najboljših nad
do sina, brata svojega — dijaka.
Jim sreča bil sem in radost,
ponos in čast bil in blagost,
na meni bila jim je nada vsaka.

Kako sem srečen bil tedaj!
Sprememba kakšna je sedaj!
O Bog, kako so kruti ti spomini!
Pokoj je v prsih kraljeval,
nemir srca me ni glodal,
in ne povest o izgubljenem sinu . . .

Božični čas, oj sveti čas,
čemu budiš vesti mi glas?
Praznuje vendar se spomin veseli!
Čemu množiš mi ti gorje,
da tuge poka mi srce
v tujini tu: v egiptovski deželi? . . .

Nocoj se je rodil Gospod.
— o blagor ti človeški rod! —
da v zveli avno ladijo te vkrca!
Dà, prišel je ves blag in čist
kot Bog in človek Jezus Krist,
slavite Ga, rodovi: kvišku srca!

*) Te pesmice smo hvaležno prejeli od prijatelja sotrudnika v Aleksandriji.

Sv. Silvestra dan.

Kvišku, bratje, čašo v dlan,
danes je Silvestrov dan!
Staro leto nam zaklene,
novo leto nam odklene . . .

Človek, danes se oglej,
ozri se nazaj, naprej:
pri pogledu tem ti duša
žalost in radost okuša.

Koliko nesreč in sreč
je z minulim letom preč!
Koliki so sladki strti
upi, sklepi in načrti! . . .

Lani bila je dekle,
danes mati pestva že;
lani negovala cvete,
danes pa moža in dete . . .

Lani sinko, zdrav, vesel
novo leto je želel
ljubemu očetu, mami,
danes spava v groba jami . . .

Lani godoval doma
sem Silvestra svetega;
zdaj v deželi me Khediva
vara sreča goljufiva . . .

Vse na svetu menja se,
jedno pride, drugo gre;
zdaj nas žalost, zdaj veselje,
po življenja poti pelje . . .

A nad nami večni Bog
daja nam dobrot, nadlog;
vse potrebno nam pošilja,
da privede nas do cilja.

Žalost torej le na stran,
danes je Silvestrov dan!
K letu kaj bo, mi ne vemo,
srčno k luči skozi temo!

ta vera svobodnega svetovnega naziranja nima take moči, kot ona vera, ki jo držijo „svobodomiselci“ za „vero zabitih ljudij“!

Politične vesti.

DEŽELNI ZBORI.

Z velikim zanimanjem se je pričakovalo novega zasedanja kranjskega deželnega zbora. Ni čudno, saj so še živo v spominu septemberski dogodki. Še posebno je pa razburila vlada slovensko javnost z imenovanjem nemškega šolskega nadzornika Belarja. Vlada je namreč brez vsake potrebe, le da ugodi željam par privandranih Nemcev sistemizirala novo mesto tretjega deželnega šolskega nadzornika. Razburil je zlasti tudi način, kako je vlada to naredila. Zahrbtno, brez vednosti slovenskih državnih poslancev in brez vednosti dež. šolskega sveta je vlada to storila in imenovala za nadzornika moža, ki je zatajil svojo slov. narodnost in ki je popolnoma nesposoben za nadzorniško službo. Vzrokov za razburjeno zasedanje torej v obilici. Ko je vstopil deželni predsednik baron Schwarz so zagnali liberalni poslanci velik hrup in kričali: Abzug Schwarz! Krvoločnik! Žandarska duša! Le s težavo je napravil dež. glavar pl. Šuklje mir. V svojem govoru se je spominjal cesarjevega jubileja in pa groznega potresa na Laškem. Na to so se vršile dopolnilne volitve v deželni odbor. Izvoljena sta bila dr. Pegan in prof. Jarc, oba poslana S. L. S. Poslanci S. L. S. se niso udeležili tega razgrajanja, pač pa so s pametnim nujnim predlogom zadali vladi tak udarec, da ga ne bo pozabila, dokler bo živa. Dr. Šušteršič je namreč predlagal, da naj se število zastopnikov dežele v šolskem svetu pomnoži za 2 osebi, tako, da bo sedaj večina slovenska in bodo nemogoči slučaji kakoršen je Belarjev. V utemeljevanju svojega predloga je dr. Šušteršič imenoval glavne krivce tega imenovanja in sicer bivša ministra Marcheta, ki je podpisal dotični dekret zadnjo uro, preden je demisijoniral in odložil tako vsako odgovornost, in Koritowsky. Kriv je tega imenovanja pa tudi dež. predsednik Schwarz, ki ni znal preprečiti te krivice, storjene Slovencem in pa zlasti tudi še zato, ker ni omenil te zadeve v dež. šolskem svetu, katerega predsednik je. Za ta Šušteršičev predlog, ki je bil enoglasno z velikim navdušenjem vsprejet so glasovali tudi liberalci in Nemci. Schwarzevo stališče je seveda zelo omajano. Poslanci S. L. S. so stavili še več jako važnih predlogov tako o aneksiji Bosne in Hercegovini, o deželnem posojilu 10 milijonov kron, kateri denar se uporabi zlasti za melioracije (vodovode, ceste itd.), o ustanovitvi deželne banke, o spremembi volivne pravice za občine, o varstvu planin, o spremembi lovskega zakona, o reformi deželnih uradov, o ustanovitvi deželnega obrtnopospešujočega urada itd. S temi predlogi hoče S. L. S. zaceliti rane, ki jih je zadalo liberalno gospodarstvo kranjski deželi. Smešno ulogo igrajo liberalci. Obsojeni so. Na predloge S. L. S. druzega ne znajo reči kakor: tudi mi smo za to. — Tudi nižjeavstrijski deželni zbor je sklican. V prvi seji pa niso imeli kršč. soc. nujnejšega opravila, kakor pokazati svetu, da se v sovraštvu do Slovanov malo ali nič ne odlikujejo od nemških nacijonalcev. Vložili so namreč predlog, da se na Nižjeavstrijskem ne sme v javnih šolah podučevati drugače kakor v nemščini. Proti so glasovali le socialni demokratje. — Sklican je te dni tudi goriški deželni zbor, ali do delovanja ni še prišlo, ker se stranke še niso mogle zjediniti glede sestave dežel. odbora.

MILOVANOVIČ — V KANOSI.

Srbski minister za zunanje zadeve Milovanovič je že opravil pokoro za svoj izzivajoči in Avstrijo razžaljivi govor. Avstrijski poslanik grof Forgach ga je pozval, da opraviči svoje trditve. Milavanovič je rekel, da s svojim govorom ni hotel napasti Avstrije. Niti na kraj pameti mu ni prišlo, da bi hotel razžaliti Avstrijo in če so njegove besede v Avstriji smatrali za razžaljive, to obžaluje. Istotako je obžaloval Milovanovič govore nekaterih srbskih poslancev, ki so se v svojih govorih umešavali v avstrijske notranje razmere. S to „grevengo“ se je Avstrija zadovoljila in sedaj čakamo, kdaj se bo zopet zljubilo kakemu srbskemu politiku razžaliti našo državo.

AVSTRIJA IN TURČIJA.

Balkanska politika je stopila zopet popolnoma v nov tir. Avstrija se namreč pogaja s Turčijo glede Bosne Hercegovine. Za doseči sporazum, je Avstrija ponudila Turčiji ta-le predlog: Avstrija hoče skrbeti za to, da se med njo in Turčijo sklene trgovinska pogodba, ki bo v korist Turčiji in pa da je pripravljena plačevati Turčiji približno 55 milijonov kron kot odškodnino za nekdanja turška državna posestva v Bosni-Hercegovini. Turški ministrski svet se je že pečal s to predlogo, ali sklenil ni še nič. Dasiravno nekateri pišejo, da bo Turčija odklonila te avstrijske predloge je vendar utemeljeno upanje, da se to ne bo zgodilo. V interesu Turčije same je, ki se je ravnokar prerodila in mora kot taka prestati še marsikatero notranjo otročjo bolezen, da ima mir s svojimi sosedi, da se more na znotraj utrditi. To ponudbo Avstrije so jako simpatično pozdravile tudi druge države, le Srbija je vznemirjena in bo gotovo skušala tudi sedaj mešati streno. Upajmo v interesu evropskega miru, da se ji to ne posreči, če tudi jo bodo zato plačevali Angleži in „untali izvestni“ slovanski krogi.

Grozen potres v južni Italiji.

Prijatelj našega lista, ki je imel redko priliko videti na laste oči razvaline nekdanjega mesta Messine, je obiskal vrnivši se iz svojega potovanja naše uredništvo in nam podal o groznem razdejanju sledeče

IZVIRNO POROČILO.

Vozil sem se iz Novega Yorka v severni Ameriki proti Neaplju na največjem parniku avstrijske trgovske mornarice „Marta Waschington“, ko smo dobili v bližini francoskega otoka Corsica brezžičen brzojav, da so Messina in sosedna mesta uničena po potresu. Že takrat sem bil priča pretresljivih prizorov. Imeli smo namreč na parniku med drugimi potniki tudi nekega italijanskega častnika, ki je imel v porušeni Messini ženo in štiri otroke. Kako je reveža prevzela grozna novica! Kakor nor je tekel okoli, sedaj molil, potem se rotil, jokal, trgal časopise, sploh se je moral človek zjokati, ko ga je videl. —

Dospevši v Neapelj, smo videli, koliko beguncev in ranjencev so že spravili iz porušenih mest semkaj. Do takrat so jih bili prepeljali že do 15.000. Kar se mi je pa najbolj zamerilo pri vsem tem dobrodelnem početju, je to, da so neapolitanski trgovci radi novih prišlecev zvišali cene živilom. V Neapolju smo sprejeli na krov naše ladje 700 italijanskih vojakov in enega duhovnika, ki so šli v Messino pomagat nesrečnežem. Iz Neaplja je sploh prihajala najizdatnejša pomoč, ker je mesto zelo veliko in se z brzoparniki napravi ta pot že v osmih urah.

Ko smo se pripeljali v Messino, se nam je nudil grozen prizor. Že takoj v luki smo čutili, da smo na nevarnih tleh. Nad razvalinami nekdanjega mesta Messina je namreč proglašeno obsedno stanje. Vso civilno in sodno oblast ima v rokah vojaštvo. In tega ni bilo malo; oni dan, ko sem bil jaz tam, jih je bilo 20.000 mož, med temi 11.000 mornarjev. To je bila mešanica iz vojakov raznih držav sveta. Generalni „štab“ ali vrhovni poveljnik je bil na vojni ladji „Duca di Genova“. Ne le da je bilo potrebno vojaštvo za izkopavanje ranjencev, temveč bila je še bolj potrebna vojaška kruta sila, da ukroti mnogoštevilne roparje, ki so kradli po razvalinah privatno in državno lastnino. Pomisliti je namreč, da je bila Messina po grozni nesreči celih 36 ur izpostavljena tem zverinam v človeški podobi. Tu je bila potrebna hitra in odločna pomoč. Veliko teh roparjev so postrelili in sicer take, ki so se vojaštvu protivili ali bežali, druge pa čaka vojno sodišče. Ko je priplula naša „Marta Waschington“ v messinsko pristanišče in so se nekateri gnetli, da bi čim prej izstopili, je italijanski častnik, ki je nadzoroval izkreavanje, kar s samokresom v roki zahteval red in pokorščino.

Naša ladja je ostala 12 ur v Messini, tako da je bilo dovolj časa ogledati si razvaline. Ker sem imel monturo uradnikov avstroamerikanskega parobrodnega društva, mi je bila pot po nekdanjem mestu še tem bolj prosta.

Če se gleda te razvaline od daleč, se opustošenje ne kaže v vsi grozoti. Ko se pa stvar gleda bolj od blizu, potem je možno še-le pojmiti nezgodo, ki nima para v zgodovini. Celi dve uri sem porabil, da si ogledam razvaline nekdaj tako slavnega mesta. Priznati moram, da nisem mogel ne jaz ne kateri drugi gledati tega opustošenja drugače kakor solznih oči. Ko si bil prej gledal še iz ladje proti mestu, sem mislil, da nekatere hiše še stoje, sedaj od blizu sem pa videl, kako sem se motil. Samo glavno zidovje štrli tuintam v nebo, ko pa pogledam notri skozi nekdanja okna ali vrata, ne vidim drugega kakor grobljo kamenja. Potres je zrušil in sesul hiše tako, kako da so kaka igrača. Nekatere hiše so se porušile druga na drugo, tako da sega po nekojih ulicah groblja kamenja do visočine tretjega nadstropja. Opazil sem, da je bil potres najhujši tam, kjer so bila stanovanja najbolj gosta. Veliko se piše in govori, da bodo Messino zopet sezidali, toda odkritosrčno rečeno, če človek gleda te razvaline, res ne ve, kam se bo neki spravil ves ta materijal. Nekdanje slavno mesto Messina ni namreč drugega nič kakor kup kamenja približno tako velik kakor Trst. — Srce poka človeku žalosti, ko stopa po teh razvalinah, tako pretresujoči prizori se mu nudijo. Na lastne oči sem videl cele vrste izkopanih mrličev, skoro vsakega zmaščenega na kak drug način. Splošno se ceni, da je pod to grobljo še okoli sto tisoč mrličev. Na več mestih se vidijo med kamenjem posamezni človeški udje, kakor glave, roke, noge, vmes pa vidiš lahko podobe, kipe, razglednice in drugo pohištvo, ki je bilo po sobah. Na petih krajih sem videl razvaline messinskih cerkva, saj po ostanki zidov, ki so še stali krog oltarja, sodim, da so morale to biti cerkve, sicer jih ni možno več spoznati. Po teh razvalinah so kopali vojaki in s privolenjem vojaške oblasti tudi zasebniki, če bi mogli še katerega živega izkopati. Vojaki zaslužijo pri tem nevarnem delu res vse priznanje in občudovanje, ruski vojaki so posebno pogumni. Ko sem bil jaz tam, je spuščal neki zdravnik skozi špranjo, iz katere se je slišal človeški glas, steklenico konjaka, da tako pokrepča nesrečneža, ki ga ni bilo možno še izkopati. Pa kako se je začudil, ko mu je zakopan človek, ki je pa bil vsled strahu že znorel, steklenico kar zdrobil v rokah. Znorelo je sploh veliko takih ki so ostali pri življenju. En tak nesrečnež, ki so ga pravkar izkopali, je namah všel, stekei v morje in tam utonil. Videl sem tudi oba italijanska častnika, edina vojaka, ki sta sploh živa ostala. Znamenit messinski svetilnik se ne zdi hudo poškodovan, le gornji del je nekoliko nagnjen; od blizu sem pa videl, da so vsi notranji stavbinski deli popolnoma porušeni in da stoji le zunanji zid kakor nekako strašilo. Niti močna messinska trdnjava, ki je bila svoje dni preživela hud ogenj iz topov, ni mogla preživeti groznega potresa; vsa je porušena. Kolodvor je istotako zginil, zunaj pa je proga zopet v redu ter železnica oskrbuje promet v prejšnjem obsegu. Messinska okolica je po potresu hudo prizadeta, povsod je na tisoče mrtvecev. Nasproti ležečega mesta Reggio, ki je po potresu tudi pokončano, nisem videl drugače kakor le z daljnogledom, vendar nisem mogel opaziti posameznosti.

Naša ladja je ostala v messinski luki skoro do polnoči. Tako sem imel priliko gledati tudi nočne prizore nad temi tužnimi razvalinami. V nekdanji Messini vlada popolna tema, le vojne ladje mečejo s svojimi reflektorji močne svetlobne žarke na to grobišče. Najbolj svetijo tja, kjer koplje največ vojakov. O polnoči smo zapustili ta kraj nesreče ter odpluli proti grški obali. Tajinstveno je padala v luči reflektorjev senca naše „Marte“ na grobljo ob bregu.

DRUGE PODROBNOSTI.

Zanimivo je, kako se je rešil nadškof messinski, o katerem se je iz početka mislilo, daje med mrtvimi. Rimski listi pravijo, da je bil nadškof med potresom v svoji kapelici pripravljen za sveto mašo. Ko je hotel v trenotku potresa zapustiti kapelico, je videl, da so vsi izhodi zaprti in zasuti. Pokleknil je pred podobo Izveličarjevo ter pričakoval smrti. Tako je molil tudi prihodnje dni. Končno mu je prišla pomoč. Ko so ga našli med razvalinami v cerkveni obleki in je rekel, da je nadškof, mu niso hoteli verjeti, ker so mislili, da je kak blazen.

V Messini so po šestih dneh odkopali živega nekega duhovnika, v drugi hiši pa neko starko, tudi živo.

Veliko ljudi znori vsled strahu in žalosti, ker so izgubili vse svoje znance in sorodnike. Bankir Severini je iskal tri dni svojo ženo brezuspešno, konečno se je v obupu ustrelil prav takrat, ko je dospela njegova soproga zdrava na neki ladji v Neapolj.

Pod razvalinami je tudi slavnoznano messinsko vseučilišče, ki je štelo v zadnjem času do 800 slušateljev ter do 80 profesorjev. Imelo je kaj imenitno knjižnico z redkimi starinami.

Tudi tržaški zdravnik za oči dr. Depiera je bil v Messini za časa groznega potresa, pa se je rešil.

Iz vseh strani sveta prihajajo še vedno mnogoštevilni darovi za nesrečne žrtve. Kot največji dobrotnik teh revežev se je izkazal sv. Oče Pij X. Onemu prvemu velikemu darilu od sto tisoč lir je pridejal sedaj še en milijon lir. Ob enem sprejme tisoč sirot v skrbo, dokler ne odrastejo. V papeževo bolnišnico so spravili 500 ranjencev, za katere ni bilo dovolj prostora v rimskih mestnih bolnišnicah. Zanimivo je, da je prosil za sprejem teh revežev nihče drugi kakor rimski župan sam, predsednik framazonov in eden največjih brezbožnežev. Vidi se tudi, kako previdno zna papež vporabiti svoje premoženje; res denar, ki ga pošljemo sv. Očetu, ni zavržen ampak dobro založen.

Tržaški mestni svet je soglasno dovolil svoto 30 tisoč Kron, o čemer je župan takoj obvestil ministrskega predsednika v Rimu.

Še vedno se ponavljajo potresni sunki, ki spravljajo zbegano ljudstvo v nov strah ter podirajo še ono zidovje, ki morda še obstoji. Vojaki pridno vlačijo mrtvece izpod razvalin, polivajo s živim apnom ter spravljajo v dolge jarke, ki služijo kot skupen grob.

Državni zbor v Rimu je sklenil, da se mora Messina zopet sezidati. Seveda bo treba čakati še precej časa, predno bo možno iti na delo. Sklenilo se je zidati kolikor se da nizke hiše, ki bi nudile proti potresu vsaj nekaj varnosti. Glavna skrb je sedaj, da pokopljejo gnjile mrliče in da tako obvarjejo vso okolico in deželo kake hude bolezni.

O VZROKIH POTRESA

se je med učenjaki že mnogo pisalo in razpravljajo. Splošno sodijo, da so potres povzročile velike spremembe v notranjščini naše zemlje, spremembe, ki jih povzroča ognjeno morje, ki pljuska na zemeljsko skorjo, na kateri prebivamo. Mi, ki smo krščanskega svetovnega naziranja, vemo, da se nič ne zgodi brez volje Boga, ki je vstvaril nebo in zemljo, ter je gospodar vseh teh naravnih sil, ki delujejo le kadar On hoče in kakor On hoče. Včasih so take nezgode šibe božje, s katerimi nas On kaznuje. Pravimo, da je to včasi tako, ker ne moremo vedno spoznati božjih namenov. Ni-li morda tudi grozen potres v Messini in sosednih mestih kazen božja? Ne moremo sklepati z gotovostjo, vendar pomislimo sledeče:

Messina je bila v rokah najstrupenejših brezvercev. Prav nedeljo pred grozno nesrečo se je vršil v Messini javni shod, na keterem so sprejeli sklep poln klevet proti sveti veri. Najznačilnejše je pa sledeče: Šaljivi liberalni list v Messini „Il Telefono“ se je v svoji božični številki v neki pesmi kruto norčeval iz „bajke“ o Kristusovem rojstvu. Pesem se je končala tako-le:

O bambinello mio
vero uomo, vero Dio,
per amor della tua croce
fa sentir la nostra voce,
tu che sai, che non sei ignoto,
manda a tutti un terremoto!

Po slovensko:
Otročiček moj,
pravi človek, pravi Bog,
križu svojemu na ljubo
stori to-le nam uslugo:
ti, ki vsem si dobro znan,
pošlji vsem potres!

Morda poreče kdo, da „strašimo“ s šibo božjo. Nočemo nobenega strašiti, samo povemo, kar se je zgodilo, sodbo pa prepustimo Bogu, ki je že sodil in bo še sodil.

NOVICE.

n **Spremembe v duhovščini.** Kot kooperator k sv. Jakobu v Trstu pride č. g. Alojzij Bonat S. J. Slišimo, da bo največ namenjen šolskemu pouku, manj pa ostali dušnopastirski službi.

n **Stolni vikar** v Ljubljani je postal Dr. Alojzij Mrhar, znan kot pesnik pod imenom Silvin Sardenko.

n **Odlikovanje.** Škofijskim konzistorialnim svetnikom je imenovan veleč. g. dr. Fr. Knaus, dekan v Cerknem.

n **Nekaj cerkvene statistike.** Dobili smo od nekaterih župnih uradov še nadaljne statistične podatke, ki jih prav radi priobčujemo.

Župnija Nov. Sv. Antona v Trstu. Porodilo se je v letu 1908. 636 dečkov in 598 deklic, skupaj 1234 otrok. Umrlo je 353 moških in 308 žensk, skupaj 661 oseb. Porok je bilo 464; približno število duš pa znaša sedaj 50.000, ker je postala cerkev sv. Vincenca samostojna župnija.

V tržaški mestni bolnišnici se je porodilo 311 dečkov in 285 deklic, skupaj 596 otrok. Umrlo je 951 moških in 839 ženskih oseb, skupaj je bilo torej 1790 mrličev.

Župnija Prosek. Porodilo se je 26 dečkov in 32 deklic, skupaj 58 otrok. Umrlo je 16 moških in 22 ženskih oseb, skupaj 38. Porok je bilo 19. Približno število duš znaša 1600. Od teh biva okoli 450 v sežanskem okraju, ostali pa v tržaški občini. Na sežanski okraj odpade 20 porodov, 15 mrličev in 3 poroke.

Iz Proseka smo dobili še naslednje zanimive zgodovinske podatke. Sedanja cerkev na Proseku je bila sezidana leta 1637, posvečena pa leta 1641 po pičanskem škofu baronu Antonu Marenzi-ju. Duhovnija je bila ustanovljena leta 1754 in je spadala pod župnijo Devin goriške nadškofije. Leta 1830 je prešel Prosek pod tržaško škofijo, ter postal nekoliko bolj samostojen kot lokalna kaplanija. Leta 1850 je bila kaplanija Prosek povzdignjena v samostojno župnijo. Prvi duhovnik na Proseku je bil Valentin Marušič, ki je služboval na Proseku celih 54 let; za njim pa je prišel njegov brat Vincenc skozi tri leta. Zatem je služboval Ivan Rener 8 let, dalje Jožef Germek 14 let; ta poslednji je umrl kot župnik v Hrušici. Sledil je g. Demšer kot provizor 6 let, dalje Fr. Rossman najprej kot provizor, potem kot lokalni kaplan in kot župnik vsega skupaj 40 let. Jožef Mikuš, ki je umrl pred kratkim kot mnogoletni župnik v Avberju, je služboval na Proseku samo 5 mesecev. Od novembra 1877 dalje pa vodi proseško župnijo sedanji župnik veleč. g. Ivan M. Martelanc. Orglje so bile postavljene l. 1803, prav tako tudi ura. Cerkev, oltarje, župnišče, orglje, zvonove, vse to so si Prosečani sami pripravili. — Letos je pa tudi 100 let, kar imamo na Proseku zdravnike. Teh je bilo v teku celega stoletja samo osem. Le prva dva sta bila takozvana padarja ali kirurga, vsi naslednji pa so bili doktorji zdravilstva.

n **Potres.** V sredo zjutraj ob $1\frac{3}{4}$ smo čutili v Trstu lahek valovit potres, ki je trajal 6 sekuud. Potres so čutili tudi po vsi gornji Italiji.

n **Okoličanski vozniki štrajkajo.** Zadruga okoličanskih voznikov gramoza je na svojem shodu v Lonjerju dne 12. t. m. sklenila štrajk, ker ni mogla več trpeti, da izkoriščajo za-

ni podjetniki okoličanske voznike, ki bi bili radi sprejeli dovažanje gramoza v Trst v svojo lastno upravo.

n **Iz škofijskega konvikta.** V nedeljo 10. t. m. so gojenci našega deškega zavoda dali duška veselju, ker je bil njih vodja v. č. g. Henrik Šonc imenovan konzistorijalnim svetnikom. Poklonili so mu dar, ki se jim je zdel, da bo gosp. ravnatelju najbolj všeč in sicer obljube vedne udanosti in pokorščine svojim predstojnikom. Sledile so nato deklamacije, nalašč za to priliko zložene. — Slovensko, jako krasno čestitko je zložil Vek. Remec bogoslovec, hrvaško, tudi lepo pesmico je naredil Jak. Cecinovič bogoslovec, italijansko pa monsignor Petronio. Tamburaški zbor je tudi ob tej priložnosti izvrstno dovršil svojo nalogo, pod spretnim vodstvom g. Aleks. Križmana. Ves ta izraz veselja, ki je prihajal prav neprisiljeno iz srca, je segel tudi do srca g. ravnatelja. Ginjen se je zahvalil za nepričakovano prirejeno mu slovesnost. Izmed vseh neštetih čestitk in poklonov mu je bila čestitka dijakov najbolj všeč, posebno pa za obljubo pokorščine in udanosti, ki je zanj največje plačilo in najlepše odlikovanje.

n **Iz Vipave.** Pred kratkim smo priborili popolno zmago načelom S. L. Š. v dež. zbor. Tu nam je dne 11. t. m. neizprosna smrt ugrabila našega dičnega prvoboritelja načelnika K. Z. in dež. peslanca g. Iv. Lavrenčiča. Ni mu pustila, da bi zastavil svojo odločno besedo za koristi svojih volilcev v trenotku, ko zmagovalna S. L. S. sijajno izvršuje svoj program v prospeh kmečkega stanu. Iztrgan je od ogromnega dela raznih zastopov in korporacij, katerim je načeloval ozir. sodeloval. Velečasten pogreb je pričal, kako ljubljen in spoštovan je bil plemeniti in kremenitoznačajni pokojnik. Njegova zguba je nenadomestljiva! Njegov spomin je v srcih hvaležnih mu rojakov trajen!

n **„Danica“**, katoliško akademično društvo za slovenske visokošolce na Dunaju, šteje letos 7 članov in enega gosta iz Goriškega, kar še nikdar ni bilo, odkar obstoji „Danica“. Tudi goriškemu liberalizmu obračajo dijaki hrbet, kakor tudi drugod. Nekateri gredo k nam, drugi pa k socialistom.

n **„Il Lavoratore“**, glasilo italijanskih socijalistov, je prenehal. Ko se nabere zopet kaj drobiža, bodo socialni demokratje izdajali svoje glasilo dvakrat na teden.

n **Za slov. vseučilišče.** Slov. vseučiliščniki so sklicali v nedeljo v Ljubljani v hotelu „Union“ velik manifestacijski shod za slov. vseučilišče, katerega se je udeležilo nad 3000 ljudi. V imenu S. L. S. je shod pozdravil v navdušenih besedah drž. posl. prof. Jarc, ki je obljubil v imenu drž. in dež. poslancev, da ne bodo nehali, dokler ne bodo izvojevali narodu tega, kar je vlada priznala Italijanom pod pritiskom italijanske vlade. Naša stranka pa hoče tudi povedati vsemu slov. ljudstvu, kako se kratijo slov. dijakom pravice na Dunaju in kako jih ubijajo v Gradcu. Na to je popisal neznosne razmere v katerih žive slov. dijaki na Dunaju in Gradcu, jurist Natlačan, čegar govor je izzvenel v klic: Dajte nam slovensko vseučilišče v Ljubljani. — Sarkastično je napadal vlado dijak Černic v svojem govoru, zato ker nam noče dati slov. univerze: Kadar nas rabijo, smo biser avstrijske države, kadar ne, pa smeti. Mi smo vedno in povsod bezpravni, za Nemce je pa bogato pogrnjena miza. Slovensko ljudstvo ima dolžnost, da se potegne za svoje sinove, Lahko se zgodi, da nam bodo Italijani služili za vzgled. To bo zadnja štacija in s tem bo tudi končan razvoj slovens vseučiliškega vprašanja. Potem, ko je še dr. Tavčar v imenu nar. napredne stranke obljubil, da bo tudi njegova stranka vedno zagovarjala zahtevo po slov. vseučilišču, so bile sprejete resolucije, v katerih se protestira proti razmeram na vseučiliščih na Dunaju in v Gradcu, proti laški univerzi v Trstu in se zahteva slov. vseučilišče v Ljubljani ter se odobrava odločen nastop „Narodne Zveze“.

Jednako veličasten manifestacijski shod za slov. vseučilišče se je vršil v Mariboru. Glavni govornik dr. Korošec se je bavil zlasti s prašanjem laškega vseučilišča in rekel, da bo sedež tega vseučilišča n a D u n a j u. „Narodna zveza“ je pa sklenila, da laško vseučilišče ne pride prej na dnevni red, dokler vlada ne da gotovih obljub za vseučilišče v Ljubljani. Tudi na tem shodu so bile sprejete podobne resolucije. Tudi mi priporočamo vsem našim somišljenikom, naj pouče naše ljudstvo o tej velevažni zahtevi, zlasti naj se to zgodi v vsakem izobraževalnem društvu!

n **Hud udarec** za dijake-prvošolce na Kranjskem je odlok deželnega šolskega sveta, ki odrejuje, da red „zadostno“ ne daje pravice za odložitev plačanja šolnine. Veliko pridnih, a manj nadarjenih fantičev bo moralo vsled tega zapustiti šole. Nezadovoljnost je velika med dijaki, stariši in tudi profesorji.

n **Novo katoliško vseučilišče.** Pa nikar ne misli, dragi bralec, da stoji to v „katoliški“ Avstriji! Ta še ni tako srečna! Saj je znano, da so ravno avstr. univerze zatočišče najglasnejših protiverskih učenjakov. No in tudi to ni čudno, saj imamo navadno za naučne ministre najbolj zagrizene — liberalce. Glej, Marchet! Če hočejo imeti avstrijski katoličani, kateri tvorijo, — mimogrede omenjeno — ogromno večino prebivalstva — svojo kat. univerzo, je ne smejo pričakovati od vlade, ampak morajo nabirati še le vinar k vinarju. Irska je tista srečna dežela, ki je dobila svojo kat. univerzo Dolgo se je morala bojevati kat. Irska proti protestantovski Angleški zaradi univerze, no slednjič jo je izvojevala. Pravica je zmagala. Novi univerzi, ki stoji v mestu Dublinu je postavljen na čelo nadškof Dublinski msgr. Walsh, kateri se je zanjo potegoval 25 let. — Kdaj bomo, mi avstrijski katoličani in mi Slovenci tako srečni, da bo zmagala tudi za nas — pravica!?

n **Kmečko-stanovski shod.** Vodstvo S. L. S. v Ljubljani je sklenilo prirediti 31. t. m. velik poučen kmečko-stanovski shod za vse slovenske kmete iz vseh slovenskih dežel. Shod bo velevažen in vsestransko poučljiv, zato je želeti, da se ga zlasti oni vdeleže, ki se brigajo za organizacijo našega kmeta, v prvi vrsti zavedni kmetje in naša častita duhovščina. Na shodu se bo obravnavalo zlasti vprašanje socialnega starostnega zavarovanja z ozirom na kmečki stan. Zlasti naša gospodarska društva po Istri naj ne bi zamudila poslati kakega zastopnika na ta velevažen shod.

n **Lepa misel.** Prijatelj nam piše: Po Trstu so te dni nabirali obleko in druge milodare za žrtve potresa v južni Italiji. Po mestu so krožili vozovi in dijaki so pridno trkali na vrata Tržačanov, posebno premožnejših. Lepo misel mi je izrazil neki gospod, ki je tako mimogrede videl, koliko dobrosrčnih ljudi je še v Trstu. Rekel mi je: Kaj bi ne bilo pametno, če bi se tudi druga leta priredile take „passeggiate“ nabiraje milodare za polnage reveže, ki tresoč se mraza in lakote umirajo v podstrešnih stanovanjih našega Trsta? „Res je“, sem mu pritrdil, „gotovo je lepo in usmiljeno delo to nabiranje milodarov za ponesrečene v južni Italiji, vendar bi bilo še lepše in Bogu še bolj dopadljivo, če bi se premožnejši Tržačani vsako leto na tak sličen način spominjali svojih domačih revežev ter izdatno podpirali družbo sv. Vincenca Pavlanskega, ki opravlja tako delo krščanskega usmiljenja že leta in leta“.

Slišali smo pa tudi še nek drugi glas iz občinstva. Nekateri Tržačani so namreč izrazili svoje dvome. češ pridejo-li res vsi ti darovi v Sicilijo, kamor so namenjeni. Radi tega dvoma niso hoteli nekateri nič dati. Nočemo s tem prav nič motiti splošnega sožalja z nesrečnimi žrtvami, beležimo to samo kot glas iz občinstva, ki ni videlo pri tem nabiranju darov nobenega oblastvenega nadzorstva.

n **Plemenito maščevanje** vrše sedaj ruski vojaki, ki pomagajo nesrečnim žrtvam potresa v južni Italiji. Kakžna razlika pred petimi leti in sedaj! Ni ga bilo skoro lista v celem italijanskem kraljestvu, ki bi se ne bil pritajno ali očito smejal severnim barbarom-Rusom, ki so se bojevali z Japonci. Kako so ploskali, ko so kot snopje padali pred Port Arturem ruski junaki, morda bratje onih, ki so sedaj tako požrtvovalno prišli na pomoč svojim nekdanjim „prijateljem“. S tem spominom pa nikakor nočemo kaliti splošnega žalovanja, konstatirati smo le hoteli, kako umevajo tudi „barbari“, da se ne sme bližnjemu prosečemu kruha dati — škorpijona!

n **V dopolnilni volitvi** v III. volilnem okraju kmečkih občin je bil izvoljen Dr. Ivan Paščič, odvetnik v Voloskem.

n **Velik napredek** v razvoju naše tržaške dijaške mladine vidi „Edinost“ v tem, da prirejajo študentje plese. Pisala je namreč dne 9. t. m. „Danes zvečer se torej vrši akademični ples. Kdo bi si bil pred 10 leti sploh mislil, da bodo leta 1909 zamogli t r ž a š k i domači akademiki tako nastopati. Danes pa imajo svojo krepko organizacijo, društvo „Balkan“, ki šteje sedaj 46 članov. Krepko nastopajo in danes prirede svoj prvi elitni ples. Potrebno je, da tržaško slovansko občinstvo izkaže simpatije svoji mladini. Svoje simpatije so izkazali naši vodilni krogi našim akademikom že s tem, da stoji ta ples pod pokroviteljstvom našega prvoboritelja dr. O. Rybara in uglednih narodnih dam: gospe Gregorinove, Mandičeve, Rybareve, Slavikove in Staretove. Na slavnem občinstvu je sedaj, da jih posnema“.....

Tužna nam manjka, če bomo napredek mladine merili po tem, da si upa prirejati imenitne plese, in da pleše potem, (kakor čitamo v „Edinosti“ skoro vsak dan) do petelinovega petja, če tudi pod pokroviteljstvom narodnih dam. Sicer pa, ko bi vse te narodne dame in takozvani vodilni krogi znali, koliko priznanja je prišlo od res narodnih krogov na naslov „Zarje“, ker je v svoji letošnji prvi številki tako odkrito povedala svoje mnenje o dijaških plesih, se gotovo ne bi dali več za nos voditi od teh akademikov plesalcev, ki n e s p a d a j o š e k i n t e l i g e n c i. Tudi na mariborsko „Stražo“ ni treba da se „Edinost“ spušča, ker je priobčila naša pravilna izvajanja, saj jih je prej čitala v našem listu. Čemu vtikate glavo v grm, saj vam nič ne koristi in tudi slepec opazi lahko vaš strah. Sicer pa je čitalo tudi nad 20 tisoč „Domoljubovih“ čitateljev, da bo treba za te mladiče rabiti morda celo brezovo olje. — Nikar se ne šalimo preveč, saj je stvar dovolj resna: Naše vodilne kroge, naše narodne dame itd. vidimo mi v slovenskih treznih krščanskih stariših, ki naj nam vzgojijo čist, čil in in zdrav naraščaj, ki se bo zavedal resnobe življenja .Konečno pa svetujemo gg. akademikom, naj se blagovole v jutro po takih petelinovih nočeh pogledati v zrcalo, pa bodo še bolj prepričani o resnici naših besed.

n **Slovenci v Ameriki,** posebno v New-Yorku se pridno gibljejo. Dne 6. decembra so priredili New-Yorški Slovenci znamenitne jubilejne slavnosti v proslavo 50-letnice Lurda in zlate maše sv. očeta Pija X. Dopoldne so se udeležili slovesne svete maše v cerkvi sv. Miklavža. Popoldne je bila igra „Lurška pastarica“. Vršile so se razne deklamacije in govori v proslavo Lurške gospe in sv. očeta. Ves spored so izborno izvršile dekleta dekliške družbe.

Dne 10. dec. se je vrnil v New-York zlatomašnik monsigr. J. Buh. Newyorški Slovenci so mu priredili prisrčen pozdravni večer. Dekliška družba mu je podarila krasen šopek z napisom, dično pevsko društvo „Domovina“, mu je zapelo več lepih slovenskih pesmi in zastopniki raznih društev in stanov so proslavljali v govorih velike zasluge č. starčka za amerikanske Slovence in izražali srčno veselje, da se je blagi gospod vrnil iz tako daljne poti tako čil in čvrst.

V nedeljo 13. decembra je opravil č. monsgr. prvo slovensko dopoldansko službo božjo v New-Yorku. Popoldne je pa blagoslovil nov kip Brezmadežne za dekliško društveno sobo, blagoslovil nove krasne društvene znake in sprejel nekaj novih deklet v Marijino družbo. Tako je bil č. mnsgr. za prihodnost newyorške naselbine v resnici angel božji, ki je s svojo častito navzočnostjo veliko pripomogel k napredku, katerega opažamo zadnje dni.

Newyorški Slovenci so si v zadnjem času ustanovili tudi svojo lastno „Slovensko Rafaelovo družbo za Ameriko“, ki bo skrbela za izseljence.

n **Cerkev Salezijancev na Rakovniku** pri Ljubljani je že blagoslovljena, tako da se lako opravlja v nji služba božja. Ni pa še posvečena, ker ni še dovršena.

n **Postojnsko jamo** je obiskal dne 6. t. m. nadvojvoda Karol Fr. Josip.

n **Umrl** je 9. t. m. Kristo Š k u l j e v i ć, jeden izmed onih srbskih bogatinov, ki so vzdrževali razkolniško cerkev sv. Spiridiona pri kanalu. Pogreb se je vršil dne 11. t. m. v omenjeno cerkev. Udeležil se je tudi tržaški župan.

n **Zakaj soc. demokracija napreduje.** „Volkswille“ piše, da ima neki sodrug J. K. v svoji družini šest lačnih kljunov, vkljub temu pa je naročen na **sedem** soc. demokraških časnikov, za ktere žrtvuje vsak mesec 6 K. Te kronce pa daja z veseljem, ker je prepričan, da strokovni in strankarski časniki njegovi družini, ki mora sedaj prenašati žrtve, koristijo prej ali slej. — Dobro bi bilo, če bi se tega značajnega pristaša svoje, če tudi zgrešene stranke, postavili za vzgled pristaši krščanskih ljudskih strank. Dober časnik res stane nekaj žrtev, a sad, ki ga prinese prej ali slej, vse te žrtve bogato poplača. Zato pa posnemajte v tem oziru socialne demokrate! Agitirajte pridno za svoj list, za „Zarjo“!

n **Goriški socialisti** so imeli te dni shode v Otaležu, Sovodnjah in v Solkanu. Po shodu govorita dr. Tuma in dr. Dermota, Ti shodi imajo posebno namen organizirati razširjevanje socialističkega tiska. To moramo vsekakor pribiti, da se ožive tudi naši somišljeniki in gredo na delo za krščanski tisk!

n **Zimski šport v Bohinjski Bistrici.** Dne 3. t. m. so v Bohinjski Bistrici slovesno otvorili sankališče, ki ga je zgradila deželna zveza za ptujski promet v bližini bohinjske postaje. Prišlo je veliko gostov iz Trsta, Gorice in Ljubljane. Pozneje se namerava vpeljati tudi zimski šport s skiji, drsališče, keglanje na ledu, vožnje s sanmi in druge zimske zabave, od katerih bodo imeli tujci veselje, domačini pa dobiček in dohodek.

n **Vinske cene** v Istri rastejo. Poskočile bodo cene vinu baje tudi po drugih vinorodnih krajih.

n **Tramway v Gorici** ima že položen tir, pa ne ve se še. kedaj se začne voziti. Poskušne vožnje so se dobro obnesle.

n **Razstavo** priredita prihodnje leto obe narodnosti v Istri in sicer v Kopru.

n **Grof Lanthieri v Vipavi** je izročil vse s oje promoženje svoji hčeri Klementini baronici Löwezow ter se preselil v Furlanijo.

n **Proti morilcu Födransbergu** se vrši sodnijska obravnava najbrže v februarju.

n **Osodepolno padanje števila prebivalstva na Francoskem.** Na Francoskem jih zadnja leta veliko več umrje nego se jih rodi. Dočim je namreč minolega leta padlo na Francoskem število duš za 20.000, se je to število na Nemškem pomnožilo za 900.000. Prav je imel torej tudi francoski pisatelj, ki je vskliknil: „Danes je na Francoskem več krst, kakor zibelk: to je začetek konca. Na ta način morajo propasti narodi vsled lastne krivde, kadar imajo prekrševati temeljne zakone nature.

n **Pet jetnikov ušlo iz vojaških zaporov.** Iz vojaških zaporov, nahajajočih se v veliki vojašnici v Trstu, sta v soboto na skrivnosten način izginila dva jetnika. V nedeljo zjutraj so pobegnili trije. Ko se je jetničar podal v celico, je videl, da so bile tri postelje prazne. Skozi luknjo, predrto v steno, so omenjeni trije prišli v sosednjo celico, iz katere se pride v veliko sobano. Tu so s silo odtrgali ključavnico vrat in prišli na dvorišče, odkoder so potem splezali na ulico in zbežali. Doslej so bila vsa zasledovanja beguncev brezuspešna.

Iz okolice.

o **Iz Škednja.** Na praznik sv. 3 kraljev je priredilo tukajšnje izobraževalno društvo veselico s 3 grami. Mladi igralci so se dobro postavili in vzbujali mnogo zabave. Le tako naprej! Ta zabava je ob enem pokazala, kedo je pravi in kedo je hinavski prijatelj društva. V svoji sredi smo imeli tudi vrle svetoivanske mladeniče z njihovim vrlim g. kaplanom.

o **V Rojanu** ponovi dekliška Marijina družba na splošno zahtevo občinstva svojo zadnjo božično veselico in sicer jutri v nedeljo dne 17. t. m. Začetek ob 4½ pop. Vstopnina 40 vin. sedeži 20 vin.

Iz Krasa.

k **V Rodiku** (ožji župniji bez kaplanij) se je rodilo l. 1908: 8 dečkov in 10 deklic, skupaj 25; umrlo 5 moških in 10 ženskih. Najstareji umrli mož je imel 68 let, 2 meseca in 15 dni, najstareja umrla žena pa 81 let, 1 mesec in 17 dni. Najstareji živeči mož ima 88 let, 3 mesece in 20 dni; najstareja živeča žena pa 81 let, 3 mesece in 28 dni. Koncem leta 1908 je bilo v župniji 1075 duš. (Ena manj ko l. 1907); in sicer Rodik 513 (1907 — 505), Koprina 86 (1907 — 85), Kačiče 144 (1907 — 152). Dane 157 (1907 — 158), Podgrad 175 (1907 — 176) duš; porok je bilo 8, oklicev 22. — Zadnje dni je zapadlo pri nas veliko snega. — Naša „Kmečka hranilnica in posojilnica“ jako lepo napreduje. (Le pogumno naprej! — Op. ured.)

k **Iz Divače.** Č. g. župnik I. Sedmak je moral za nekaj časa zapustiti svojo župnijo da si poišče zdravja v „Leoninum“-u v Ljubljani. Zopet hud udarec za našo škofijo, ki ji že itak vedno primanjkuje duhovnikov. — Rodiška župnija ki bi morala imeti pet duhovnikov, ima le dva in ni upanja da se razmere kmalu zboljšajo. Gotovo so potem dotični gospodje zelo obloženi z delom. Nekateri imajo oskrbovanje fare, ki je oddaljena eno do eno in pol uro daleč. — Divaško župnijo oskrbuje začasno so ednja duhovščina. — Daj Bog, da dobri gospod okreva, ter se srečno zopet vrne!

k **Iz Sežane.** Oni čedni možiček v Danah prosi sedaj deklice naj ne povedo vsega žendarjem in sodniji. Hodi k starišem in obljublja, da bo kaj kupil deklicam, ako ne povedo vsega in resnice. Seveda, oni, ki so bili in so še njegovi prijatelji govorijo, da je neumen, samo, da bi svojega čednega tovariša oprali. Zadnje pismo, ki ga je pisal eni deklici iz Marijine Družbe, so ga „nekateri“ nosili po vasi v Sežani in ga javno brali — seveda le na rovaš Marijine Družbe — češ ta je vsega kriva, mož pa nedolžen. Sedaj se sliši, da govori: „če me izdate se bom maščeval.“ In res, se govori, da je grozil eno dekle ustreliti. Dela se pa res tudi neumnega, samo da bi se ven izvlekel. Po noči hodi okoli, čez dan pa spi. Zvedelo se je tudi sedaj, da se je prej v domači hiši vedno norčeval iz svete maše, duhovnikov, itd. Nerazumljivo je zakaj ga pravica pusti na prostem, zakaj ga ne zaprejo v preiskovalni zapor — saj jim bo še všel. Ta bi b'la lepa!

Iz Istre.

i **Kmetijska zadruga v Dolini** je imela nedavno svoj občni zbor. Pri tej priliki je povdarjal g. predsednik, da bodimo dobri kristjani in dobri gospodarji. Pa čujte in strmite, da so tem dobrim krlstjanom izvolili med drugimi za odbornika tudi znanega Lovrenca „Cimlja“, ki je zagrizen nasprotnik cerkve in dukovnikov. Njegovi lastni pristaši so rekli, da ga bodo vrgli iz odbora N. D. O Take odbornike si volijo, pa se še drznejo govoriti o dobrih kristjanih. Pri sestavi takega odbora je imel opraviti tudi gospod nadučitelj kot nadstrankar. — Po končanem občnem zboru je bil občni ples. Posebno lepo sta plesala ta-le mladeniča: g. starešina Štrajn in g. nadučitelj Bunc. Tako se lepo vzgaja otroke. (Lepa kmetijska zadruga to, ki ne more prirediti občnoga zbora brez plesa. Op. ured.)

i **Iz Brega.** Pokopali smo minole praznike Frančiško Foraus. Bila je vzgledna soproga, vneta pevka v cerkvi in pri narodnih prireditvah. Bog ji daj večni mir!

i **„Istra“,** dramatski skup iz Kopra je priredil 10. t. m. v Boljuncu zabavo in ples. Na tiskanih vabilih prav, da ima društvo namen „krčiti“ v narodu strasti in vzbujati veselje do rednega življenja. Ti ljudje so res smešni; plešejo in popivajo pa pravijo, da delajo za redno življenje. Ta skup ima menda hude krče, pa jih preganja s plesom.

i **Roparji v Istri.** Iz Istre pišejo „Slovencu“: Dne 3. t. m. so roparji Gregi Pauletiču iz Kringe po dnevu na paši s silo ukradli vse ovce — 26 glav. Ovce je pasel sam, Grgo, prvi junak v župniji. Ko so se ovce malo od njega oddajile, so roparji planili na nje, a drugi roparji so začeli streljati proti gospodarju ovac. Tako dolgo so proti njemu streljali, da so bile ovce odpeljane na varno mesto. Istega dne so tudi po dnevu na paši s silo vzeli vse ovce, 8 glav, Ivanu Prem Jurčevu. Ovce je pasel gospodar. Ako pojde tako naprej, kmalu ne bo več ene ovce v župniji. Nočni tatovi so postali dnevni roparji. Krive so tega dotične oblasti. Vse jim je ljudstvo javljalo, a zastonj. Orožniških postaj niso hotele pomnožiti; prodajo orožja niso hotele omejiti; tatove razorožiti niso hotele. Uboga Avstrija, ako ne more pomnožiti orožniških postaj v Istri! Vse tatove in roparje bi bilo treba postaviti pod policijsko nadzorstvo: vsaj so vsem znani ti ptiči. Naša inteligenca po mestih sanjari samo o naprednjaštvu. To vam je lepo naprednjaštvo, ako je med ljudstvom toliko roparjev in tatov. Vse ji gre po glavi, samo to ne, kako bi se prišlo v okom takim razmeram. Toliko, se obsojajo v Istri kranjski „klerikalci“. No, ko bi se v Istri toliko delovalo za ljudstvo, kolikor delujejo kranjski „klerikalci“ za svoje ljudstvo, bi bilo manj tatvine in ropanja. Ko bi se v Istri toliko žrtvovalo za ljudstvo, kolikor se žrtvujejo kranjski „klerikalci“ za svoje ljudstvo, ne bi se Istra zvala tužna. Vsi, bi obsojate kranjske „klerikalce“, pojdite raje k njim v šolo, kako treba ljudstvo vzgojevati in organizovati. To bi mnoge več koristilo Istranom, nego obsojanje.

i **Izobraževalno društvo v Dolini.** Prvi redni občni zbor krščc. soc. izobraževalnega in podpornega društva v Dolini se je 10. t. m. vršil pri g. Ivanu Sancin. Prišlo je obilno število članov ter so z velikim zanimanjem poslušali poročila. Prvo je bilo predavanje „Zakaj ljudje izgubljajo vero“, ki je zelo ugajalo. Splošno kažejo člani še največ veselja za apologetična predavanja. — Tajnikovo poročilo kaže 116 udov, 10 predavanj, eno veselico. Predavanja so bila: o francoski revoluciji, v volilni postavi, o kmečkem razvoju, o narodnosti, o zemljiški odvezi, o organizaciji. Dvakrat je govoril član Pavlič, enkrat o napredku, drugič o našem boju in našem orožju. Opomniti je, da „Cvetje“ večkrat nudi prav dobro snov za govore. Te so člani radi čitali in se jih tudi na pamet učijo. „Cvetje“ je postalo nekako moderno, društvom se more le priporočati. Napravili smo si načrt za naprej do julija. Dvakrat v mescu bode predavanje pri Ivanu Sancinu in sicer so se določile naslednje stvari: 1. Ali je vera zasebna stvar? 2. Ali so se vse vere enake dobre? 3. Duša je nesmrtna. 4. Bog Stvarnik je potreben. 5. Olikano obnašanje. 6. Občinske postave 7. Oporoke. 8. Zemljiška knjiga 9. Zgodovina beneške Istre. 10. Liberalizem. 11. Socijalna demokracija. Suženjstvo. 13. Rajfajzen in posojilnica. 14. Ustavno življenje v Avstriji. 15. Tisk. 16. Šola. — Pri vsakem predavanju bo otroška deklamacija kar zelo ugaja. Ob enem se učijo člani v nastopu, posebno se bo paziło na fante, da se priučijo govorništvu. Tudi odbor smo kolikor mogoče fantom odstopili. Kot viri za predavanja nam služijo: „Društveni govornik, priloga „Društvenemu pastirju“, izvrstno, „Slovenski pravnik“, „Cvetje“, „Mladost“, zgodovina i. t. d. Prihodnje predavanje bo v nedeljo 24. t. m. po blagoslovu, predmet predavanja bo: Bog Stvarnik je potreben. Vabijo se k obilni udeležbi tudi Boljunčnia.

KOLEDARČEK:

Prosinec—Januar:

16. Sobota: Marcel, papež. — Zgod. kol.: + Andrej Einspieler soustanovitelj družbe sv. Mohorja in probuditelj koroških Slovencev leta 1888. Začetek 7-letne vojske l. 1756.

17. Nedelja: 2. po razgl. Gospodovem; Ime Jezusovo; Anton puščavnik. — Zded. koledar: Ludovik XVI. obsojen k smrti l. 1793. + Benjamin Franklin l. 1706.

18. Ponedeljek: Sv. Petra stol v Rimu Priska, dev. muč.

19. Torek: Kanut, kralj. — Zgod. kol.: + James Watt, iznajditelj parostroja l. 1736.

20. Sreda: Fabijan in Boštjan, muč. —

21. Četrtek: Neža, dev. muč.; (Mlaj ob 1:17 po polnoči).

22. Petek: Vincencij, muč. — Zgod. kol.; Tiskana prva hrvatska knjiga l. 1483 v Benetkah. + Angleška kraljica Viktorija l. 1901.

23. Sobota: Zaroka Marije Device. — Zgod. kol; Kapitulacija Pariza l. 1871.

Vreme se ne bo obrnilo nič na bolje. Obeta se mrzlo.

Pozor kupovalci „Družinske Pratike“.

Na razna vprašanja odgovarja založništvo naše „Družinske Pratike“ (s podobo sv. Družine na načelni strani), da še vedno lahko postreže s pratiko za leto 1909. Kdor je torej ne bi več mogel dobiti pri domačem trgovcu, naj piše naravnost v Ljubljano na „Katoliško Bukvarno“ ali pa na prodajalno katoliškega tiskovnega društva, kjer mu bodo radevolje in takoj postregli. Poštnina stane 10 vinarjev.

Služba ORGANISTA

se odda **na REPENTABRU** z mesečno plačo 25 K. Organist dobi tudi sobo, ki bi za silo bila tudi za stanovanje. Ponudbe naj so naslovijo na

Župni urad REPENTABOR P. Občina.

Stara partika ne velja več!

preskrbite si novo, s tremi krasnimi slikami opremljeno «Družinsko pratiko» za 24 vin. **v prodajalni «Katol. tiskovnega društva» v Trstu, ulica delle Poste, štev. 9.**

Kupite čevlje

pri poštenem slovenskem čevljarskem mojstru

Josipu Stantič

TRST — ulica Rosario št. 2 — TRST

(pri cerkvi sv. Petra v starem mestu.)

Ta mojster vam postreže **po domače, z najboljšimi čevlji in po nizki ceni.**

ZALOGA

likerjev v sodčkih in butiljkah

JAKOB PERHAVC

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinejših in starih vin v buteljkah.

Postrežba točna. — Cene zmerne. — Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. — Za poletni čas se priporoč malinovec in tamarindo.

Odda se lepa mesečna soba v ulici Solitario 13 III. vrata 14.

Novo pogrebno podjetje

Pisarna in prodajalna, Via Vincenzo Bellini št. 13.

Telefon 14-02. (poleg cerkve sv. Antona Novega) *Telefon 14-02*

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št 18

Prireja pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliče, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rokave, čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: **Voščene sveče.** **Cene nizke, da se ni bati konkurence.**

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo: **HENRIK STIBEL in drug.**

LJUDSKA POSOJILNICA IN HRANILNICA

za tržaško občino pri Sv. Ivanu pri Trstu.

Podurad v Trstu, ulica delle Poste 9. Telefon 2110

Sprejema hranilne vloge tudi od neudov in jih obrestuje po **4½%** Davke plača hranilnica sama. Za varnost vlog jamčijo udje

(350) z vsem svojim premoženjem v znesku približno **tri miljone kron.**

Za večje vloge se tudi dajo višje obresti po ustmenem pogovoru s stranko. — Hranilnica in posojilnica je pod nadzorstvom svetoivanske duhovščine. — Vsak krščansko misleč Slovenec naj vlaga svoj denar le pri **Ljudski hranilnici in posojilnici pri sv. Ivanu pri Trstu.**

Prodajalna KATOLIŠKEGA TISKOVNEGA DRUŠTVA

-- v TRSTU, ulica delle Poste štev. 9. --

Ima na razpolago razne **molitvenike** v slovenskem, nemškem in laškem jeziku, **podobe** male za darilo in velike za okvir, **svetinje, rožne vence, kipe** in **križe** raznih velikosti in cen iz kovine in lesene, **različni papir** pismeni in pisarniški, **razni ovitki, šolski zvezki,** vse pisarniške potrebščine, trgovske knjige, notici i. t. d, i. t. d.

:: Častito duhovščino opozarjamo posebno ::

na našo zalogo voščenih sveč prav po tovarniški ceni in sicer: pristno voščene kg á K 5.—, I. vrste „Il Santo di Padova“ kg á K 4.40, II. vrste kg á K. 2,40, okinčane sveče kg á K 3.40, ekonomične sveče kg á K 1.40. **Odpadki sveč se sprejemajo in plačujejo po kakovosti.** V zalogi je **kadilo** (virh) á kg K 1.20, 2.—, 2.40 ter **oglje** za kadilnice á kg K 2.—. **Stekla za večno luč, stenji za večno luč,** vrvica za prižiganje na kilo, ali v zavitkih, **prižigalniki** (kajfeži) povoskano platno za altarje, tiskovine za čč. župne urade dobito istotam.

Sprejemajo se knjigovežka dela po zmerni ceni. Preskrbi **se okvirje za razne slike.** Razpolagamo z vzorci. **Slike: Prešerna, Gregorčiča, Vodnika in Slomšeka** v lepem okvirju á K 7.60. Podoba **papeža Pija X** v pozlačenem okvirju za K 20.—. **Sveče za domačo rabo** á 3, 4, 5 in 6 v zavoju ter **svečice zvitkih** in za božičnice so vedno v zalogi. — Preskrbimo ovitke z poljubnim naslovom.

Obilno obiska in naročil prosi

„Katoliško tiskovno društvo“ v Trstu.

Dobava cerkvenih oblačil in ☼ ☼ ☼ cerkvenih potrebščin vsake vrste.

Izdaja: Katol. tiskovno društvo v Trstu. Tiska L. Herrmanstorfer. Odgovorni Urednik: Ivan Reic.